

РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ

Відповідно до вимог п. 2 ч. 1 ст. 49 КК України особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею злочину і до дня набрання вироком законної сили минуло три роки, у разі вчинення злочину невеликої тяжкості, за який передбачено покарання у виді обмеження або позбавлення волі. Крім того, за змістом ч. 5 ст. 74 КК України особа також може бути за вироком суду звільнена від покарання на підставах, передбачених ст. 49 цього Кодексу

УХВАЛА

*колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України
від 2 лютого 2012 р.
(в и т я г)*

Ленінський районний суд м. Луганська вироком від 17 червня 2008 р. засудив П.О. за ч. 1 ст. 286 КК на один рік обмеження волі без позбавлення права керувати транспортними засобами.

На підставі ст. 75 цього Кодексу його звільнено від відбування покарання з випробуванням із встановленням іспитового строку один рік та покладенням передбачених ст. 76 КК обов'язків.

За вироком суду П.О. визнано винним у тому, що він 6 березня 2005 р. об 11 год. 30 хв., керуючи автомобілем та рухаючись по вулиці, під час руху на перехресті не виконав вимоги знака 2.1 «Дати дорогу» та п. 16.11 Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 (далі — Правила) і через неухважність не пропустивши автомобіль під керуванням С., який рухався по головній дорозі, допустив зіткнення з цим автомобілем. Унаслідок таких порушень Правил П.Н., пасажиру автомобіля, яким керував П.О., було спричинено тілесні ушкодження середньої тяжкості, а водію С. — легкі тілесні ушкодження.

Апеляційний суд Луганської області ухвалою від 26 серпня 2008 р. вирок щодо П.О. залишив без змін.

Заступник прокурора Луганської області у клопотанні порушив питання про зміну судових рішень щодо П.О. у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону та про звіль-

нення засудженого від призначеного покарання на підставі ч. 5 ст. 74 і п. 2 ч. 1 ст. 49 КК.

Засуджений П.О., пославшись на односторонність і неповноту досудового та судового слідства, що призвели до незаконного, на його думку, засудження, просив у клопотанні постановлені щодо нього судові рішення скасувати, а справу направити на нове розслідування.

У поданні п'яти суддів Верховного Суду України, які підтримали клопотання заступника прокурора Луганської області та частково — клопотання засудженого П.О., порушено питання про зміну судових рішень щодо засудженого у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону.

Перевіривши матеріали справи та обговоривши доводи, зазначені в клопотаннях, судді Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України вирішили, що клопотання заступника прокурора підлягає задоволенню, а клопотання П.О. — частковому задоволенню з таких підстав.

Як убачається з матеріалів справи, висновки про доведеність винуватості засудженого у вчиненні інкримінованого йому злочину та кваліфікацію його дій за ч. 1 ст. 286 КК ґрунтуються на зібраних у справі й детально досліджених в судовому засіданні доказах в їх сукупності та взаємозв'язку.

Вони підтверджуються показаннями свідка С. про те, що П.О., керуючи автомобілем, виїхав

із другорядної дороги на перехрестя вулиць та під час руху на перехресті не пропустив його автомобіль, що рухався по головній дорозі справа наліво по ходу руху водія П.О., внаслідок чого допустив зіткнення з його автомобілем; показаннями свідка Ф. про те, що в ході огляду місця події заміри проводились за участю понятих, одним із яких був він, а також водіїв, які з даними схеми ДТП погодилися і підписали її без будь-яких зауважень; даними, що містяться у протоколах огляду місця події та схемою ДТП, висновками судово-медичної та автотехнічної експертиз, якими встановлено, що водій П.О. мав технічну можливість запобігти зіткненню транспортних засобів, виконавши вимоги знака 2.1 і п.16.11 Правил, і його дії, що не відповідали цим вимогам, стали умовою для створення аварійної ситуації та перебували у причинному зв'язку з настанням цієї події.

Разом з тим відповідно до положень ст. 49 КК судові рішення щодо П.О. підлягають зміні.

Відповідно до вимог п. 2 ч. 1 ст. 49 КК особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею злочину і до дня набрання вироком законної сили минуло три роки, у разі вчинення злочину невеликої тяжкості, за який передбачено покарання у виді обмеження або позбавлення волі. Крім того, за змістом ч. 5 ст. 74 КК особа також може бути за вироком суду звільнена від покарання на підставах, передбачених ст. 49 цього Кодексу.

Зазначені вимоги закону при постановленні судових рішень щодо П.О. місцевий і апеляційний суди залишили поза увагою.

Так, вироком місцевого суду П.О. визнано винним і засуджено за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 286 КК. Цей злочин, який відповідно до положень ст. 12 КК віднесено до злочинів невеликої тяжкості та за який передбачено покарання у виді обмеження волі, П.О. вчинив 6 березня 2005 р., а вирок у справі постановлено 17 червня 2008 р., тобто більше ніж через три роки після дня вчинення злочину.

Таким чином, у справі допущено неправильне застосування кримінального закону, яке істотно вплинуло на правильність судових рішень щодо П.О. Тому відповідно до положень п. 2 ч. 1 ст. 400⁴ КПК в редакції Закону від 21 червня 2001 р. № 2533-III зі змінами, внесеними згідно із Законом № 1876-VI від 11 лютого 2010 р., яка була чинною до змін, внесених відповідно до Закону від 7 липня 2010 р. № 2453-VI «Про судову систему і статус суддів» (далі — Закон № 2453-VI), вирок місцевого суду та ухвала апеляційного суду підлягають зміні із звільненням П.О. від покарання.

Виходячи з наведеного та керуючись абз. 8 п. 2 розд. XIII «Перехідні положення» Закону № 2453-VI, статтями 400⁴, 400¹⁰ КПК в редакції Закону від 11 лютого 2010 р. № 1876-VI, колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України ухвалила рішення про зміну вироку Ленінського районного суду м. Луганська від 17 червня 2008 р. та ухвали Апеляційного суду Луганської області від 26 серпня 2008 р. щодо П.О. і звільнення його від покарання на підставі ч. 5 ст. 74, п. 2 ч. 1 ст. 49 КК у зв'язку із закінченням строків давності.

Постанову суду про відмову у прийнятті апеляції з мотивів пропуску строку на апеляційне оскарження скасовано, оскільки суд прийняв відповідне рішення з порушенням вимог ст. 89 КПК України

УХВАЛА

*колегії суддів Судової палати у кримінальних справах
Верховного Суду України від 16 лютого 2012 р.
(в и т я з)*

Косівський районний суд Івано-Франківської області вироком від 18 червня 2009 р. засудив П.: за ч. 1 ст. 364 КК із застосуванням ст. 69 КК до покарання у виді штрафу в розмірі 1 тис. 700 грн без позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських обов'язків на підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності; за ч. 1 ст. 366 КК — до покарання у виді

штрафу в розмірі 850 грн із позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських обов'язків на підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності на строк один рік.

Вироком суду П. визнано винуватим у тому, що він, обіймаючи з квітня 2006 р. посаду сільського голови, під час проведення заходів, спрямованих на ліквідацію наслідків стихійного лиха,

що сталося 23—27 липня 2008 р., зловживаючи своїм службовим становищем, діючи умисно в інтересах Г., 7 серпня 2008 р. склав та видав завідомо неправдивий документ про пошкодження будинку Г., тоді як обстежував млин-склад, тобто будівлю господарського призначення.

Пізніше П., не склавши дефектного акта, сам оформив і затвердив складений ним акт обстеження господарства Г. та подав його до районної державної адміністрації. На підставі цього акта Г. незаконно внесли в списки постраждалих осіб 2-ї категорії, житлові будинки яких підлягали капітальному ремонту або мають істотні пошкодження, та із державного бюджету Г. незаконно виплатили грошову допомогу в розмірі 30 тис. грн.

Косівський районний суд Івано-Франківської області постановою від 20 липня 2009 р. апеляційну скаргу П. на зазначений вирок щодо нього від 18 червня 2009 р. визнав такою, що не підлягає розгляду.

Заступник Генерального прокурора України у клопотанні порушив питання про зміну вироку щодо П. у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону. Вважав, що суд безпідставно призначив П. за ч. 1 ст. 366 КК додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади, оскільки відповідно до санкції зазначеної норми кримінального закону додаткове покарання може бути призначене лише у разі призначення судом основного покарання у виді обмеження волі.

Згідно з поданням п'яти суддів Верховного Суду України зазначене клопотання було внесене на судовий розгляд колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України у порядку виключного провадження.

Перевіривши матеріали справи та обговоривши доводи, зазначені в клопотанні, судді Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України вирішили, що воно підлягає частковому задоволенню з таких підстав.

У п. 8 ч. 3 ст. 129 Конституції України встановлено одну з основних засад судочинства — забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, установлених законом.

Конституційний Суд України у Рішенні від 11 грудня 2007 р. № 11-рп/2007 зазначив: «Реалізацією права особи на судовий захист є можливість оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і

громадянина» (абз. 3 підпункту 3.1 п. 3 мотивувальної частини).

Зазначеним вимогам Конституції кореспондують положення ч. 3 ст. 349 КПК, у яких передбачено, що апеляція на вирок суду першої інстанції, якщо інше не передбачено цим Кодексом, може бути подана протягом п'ятнадцяти діб з моменту його проголошення.

При цьому відповідно до частин 1, 2 ст. 89 КПК при обчисленні строків не беруться до уваги той день і та година, від яких починається перебіг цього строку. При обчисленні строку добами його крайньою межею є 24 година останньої доби.

Як убачається з матеріалів справи, вирок щодо П. постановлено 18 червня 2009 р. З огляду на зазначені вимоги кримінально-процесуального закону перебіг строку на апеляційне оскарження цього вироку розпочався 19 червня 2009 р. і закінчувався 3 липня 2009 р. о 24 год. Саме в цей день, тобто до спливу передбаченого чинним законом строку на апеляційне оскарження, засуджений подав апеляцію на вирок Косівського районного суду Івано-Франківської області від 18 червня 2009 р., в якій висловив свою незгоду з його висновками.

Однак у супереч закону суд першої інстанції апеляційну скаргу П., подану в межах передбаченого чинним законом строку, постановою від 20 липня 2009 р. визнав такою, що не підлягає розгляду з мотивів пропуску строку на апеляційне оскарження, чим істотно порушив конституційне право засудженого на судовий захист.

Згідно із зазначеним постановою Косівського районного суду Івано-Франківської області від 20 липня 2009 р. визнана такою, що підлягає скасуванню з направленням справи до суду першої інстанції для виконання вимог статей 351—354 КПК і подальшого направлення справи на апеляційний розгляд, під час якого належить перевірити доводи, висловлені в апеляційній скарзі засудженого про незаконність постановленого щодо нього вироку, та прийняти законне і обґрунтоване рішення.

При цьому, якщо буде визнано апеляцію засудженого необґрунтованою з огляду на положення ст. 400²⁵ КПК слід урахувати правову позицію Верховного Суду України (сформульовану в постанові від 21 листопада 2011 р.), відповідно до якої у разі призначення особі за ч. 1 ст. 366 КК (в редакції, що діяла до зміни її згідно із Законом від 7 квітня 2011 р. № 3207-VI) основного покарання у виді штрафу додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади не може бути призначено.